

Nieuwsbrief Verkiezingen

Europees Parlementsverkiezing 2024
Nieuwsbrief 11

11 april 2024

Via deze nieuwsbrief informeert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gemeenten over actuele ontwikkelingen rond de organisatie van de Europees Parlementsverkiezing.

In deze nieuwsbrief

- Informatievoorziening Europees Parlementsverkiezing
- Bekendmaking uitslag
- Postbezorging
- Kiesgerechtigheid personen 'behandeld als Nederlander'
- Correctie in verkiezingsselecties
- Publiceer uw stembureaus op [WaarIsMijnStemlokaal.nl](https://www.waarismijnstemlokaal.nl)
- Scootmobiel en stemmen
- Stemmen met verlopen ID-bewijs
- Evaluatie TK gepubliceerd

Informatievoorziening Europees Parlementsverkiezing

Circulaire

Op 15 maart is naar alle colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten de circulaire over de Europees Parlementsverkiezing 2024 verzonden. De circulaire en aanbiedingsbrief staan ook op de verkiezingentoolkit:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/verkiezingen/documenten/circulaires/2024/03/15/circulaire-voor-gemeenten-over-europees-parlementsverkiezing-2024>

Veiligheidsbriefing

Maandag 22 april is de veiligheidsbriefing Europees Parlementsverkiezing 2024, van 14.30 tot 16.00 uur. Dit was eerder aangekondigd in nieuwsbrief 10. Als gemeenteambtenaar kunt u uzelf aanmelden via deze link: [aanmeldlink veiligheidsbriefing](#).

De veiligheidsbriefing informeert gemeenten over eventuele dreigingen rondom het verkiezingsproces en hoe u zich hierop kunt voorbereiden. De Kiesraad en de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) geven informatie over de digitale veiligheid. Daarnaast bespreekt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de thema's Maatschappelijke Onrust (bij het verkiezingsproces) en Desinformatie. Verder geeft de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) een toelichting over de mogelijke dreigingen rondom verkiezingen.

Webinar experiment met een nieuw stembiljet

Donderdag 25 april is er een webinar over de ontwikkeling van het stembiljet en het experiment. Het webinar is van 10.30 tot 12.00 uur. In dit webinar komen de aanleiding en de vormgeving van het stembiljet, de uitvoering van het experiment en de communicatie aan de kiezer aan de orde. Ook blikken we vooruit naar de mogelijke vervolgstappen. Het webinar wordt georganiseerd door het ministerie van BZK in samenwerking met de NVVB. Er zijn nog plaatsen beschikbaar. Aanmelden kan via de NVVB:

<https://portal.nvnb.nl/webinars>.

Controleprotocollen Kiesraad vastgesteld

De controleprotocollen van de Kiesraad zijn vastgesteld en worden maandag 15 april op de verkiezingentoolkit en de website van de Kiesraad geplaatst. Alle controleprotocollen (GSB, HSB, NBSB en CSB) zijn aangepast om de tekst begrijpelijker en het proces eenvoudiger te maken.

Alleen in het controleprotocol CSB zijn er 2 inhoudelijke wijzigingen aangebracht. Het CSB vraagt het GSB nu om nader onderzoek als het totale verschil tussen het aantal toegelaten kiezers en getelde stembiljetten meer is dan 15 of groter dan 2%. In het vorige controleprotocol gebeurde dit wanneer het aantal verklaarde verschillen meer dan 2% van het aantal stemmen was. Deze aangepaste waarden zijn ook doorgevoerd als waarschuwing melding in OSV2020. De andere wijziging is een toegevoegde controle voor het ontdekken van per ongeluk omgewisselde kandidaatstemmen binnen een lijst. Bij grote afwijkingen van het aantal te verwachten stemmen op een kandidaat vraagt het CSB aan het GSB om nader onderzoek te doen. Kijk voor meer informatie over (de wijzigingen in) de controleprotocollen op de website van de Kiesraad.

Bijeenkomsten Kiesraad zittingen GSB

De Kiesraad wil gemeenten goed voorbereiden op de zittingen van het GSB. Daarom is er op dinsdag 7 mei een fysieke bijeenkomst in Den Haag en op woensdag 15 mei een digitale bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten komen vragen voorbij als: wat voor controles doe je tijdens de eerste zitting van het GSB? Waar let het CSB op bij de controle van de processen-verbaal? En ook: wat doe je tijdens de tweede zitting van het GSB? De workshop van de Kiesraad op het NVVB-congres heeft grote overlap met deze bijeenkomsten.

De uitnodiging voor deze bijeenkomsten is eind maart per mail verstuurd. Heeft u zich nog niet opgegeven of heeft u de mail met de uitnodiging van de Kiesraad niet ontvangen? Mail dan naar verkiezingen@kiesraad.nl. We hopen u in Den Haag, digitaal of op het NVVB Jaarcongres te zien! Op dit congres heeft de Kiesraad ook een stand waar u altijd langs kunt komen.

Toolkit verkiezingen

Er zijn enkele kleine wijzigingen doorgevoerd in de bundel factsheets over vaststelling verkiezingsuitslagen ([Bundel factsheets over vaststelling verkiezingsuitslagen | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)) en in de modellen N 10-1, Na 14-1, Na 14-2, Na 31-1 en Na 31-2 ([Modellen | Verkiezing Europees Parlement | Rijksoverheid.nl](#)). Let op, zorg dat u de laatste versie downloadt.

Stembureau-instructie en brochure ID-bewijzen verzonden

In de week van 2 april zijn de hand-outs stembureau-instructie voor de dag van stemming en de brochure geldige identiteitsdocumenten verzonden aan alle gemeenten. Een aantal gemeenten heeft gemeld niet de juiste hoeveelheid te hebben ontvangen. Mocht dit ook voor u gelden, mail dan naar postbus.verkiezingen@minbzk.nl, dan kan er een nazending worden gedaan.

Bekendmaking uitslag

De EP-verkiezing vindt in Nederland plaats op donderdag 6 juni. In veel andere EU-landen is de verkiezing op zondag 9 juni. Uitslagen mogen van overheidswege pas bekend worden gemaakt als de laatste stembus sluit¹. Dit is om 23.00 uur op zondag 9 juni. **Een voorlopige uitslag bekendmaken op de dag van stemming mag dus niet.**

Vaststelling PV's en foto's maken

- Het stembureau voert op donderdagavond na sluiting van de stembus op donderdagavond een telling uit, zoals gebruikelijk is. Het stembureau legt de uitkomsten hiervan vast in het proces-verbaal (PV) N 10-1 of N 10-2. Geïnteresseerden mogen hierbij aanwezig zijn en mogen foto's maken van het PV (met uitzondering van de handtekeningen). Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/verkiezingen/documenten/publicaties/2023/02/23/postertellen-van-de-stemmen>
- Op vrijdag 7 juni is de openbare zitting van het GSB. Na vaststelling van het totaal aantal stemmen per lijst en kandidaat in de gemeente, wordt de zitting geschorst. De uitslag wordt niet bekend gemaakt aan de aanwezigen en het PV wordt niet getekend. Van het PV mogen dus ook geen foto's worden gemaakt.
- Op maandag 10 juni, als de stembussen overal in de EU zijn gesloten, wordt de geschorste zitting van het GSB heropend. Het GSB stelt dan het PV Na 31-1 of Na 31-2 vast. Pas dan mogen er foto's worden gemaakt van het PV (met uitzondering van de handtekeningen).

Doorgeven voorlopige telling ANP

- Als de voorlopige telling op gemeentelijk niveau duidelijk is, kan die onder embargo worden gedeeld met het ANP. U hoeft hier dus niet mee te wachten tot zondagavond 23.00 uur, maar kunt dit al doen na afronding van de voorlopige telling op gemeentelijk niveau door het GSB.
- Het ministerie van BZK heeft afspraken gemaakt met het ANP. Namelijk dat het ANP de uitslagen niet voor zondagavond 23.00 uur bekendmaakt.
- Het ANP benadert gemeenten met instructies voor het doorgeven van de voorlopige telling.
- Het is nadrukkelijk niet de bedoeling deze voorlopige telling voor zondag 23.00 uur zelf openbaar te maken of met andere partijen dan het ANP te delen.

Postbezorging

In de evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing heeft de minister van BZK, mede naar aanleiding van de adviezen van de Kiesraad en de NVVB, geconcludeerd dat de (tijdige) bezorging van stempassen, vervangende stempassen, kiezerspassen en schriftelijke volmachten onder druk staat. De minister van BZK heeft aangekondigd onderzoek te doen naar de termijnen voor de bezorging van de stempas. Voor een eventuele verruiming van de termijn van bezorging stempassen is wijziging van de Kieswet nodig, dus dat kost tijd. Naar aanleiding van de signalen rond de postbezorging bij de Tweede Kamerverkiezing is BZK in gesprek gegaan met PostNL.

Op korte termijn zijn er een twee zaken die belangrijk zijn om ervoor te zorgen dat iedereen op tijd een stempas krijgt. PostNL geeft aan dat alle stempassen die zij niet kunnen bezorgen zo snel mogelijk retour gaan naar de gemeente (zoals gebruikelijk). Dit komt bijvoorbeeld door beschadiging of door andere redenen. De gemeente kan dan (ambtshalve) vervangende stempassen uitreiken. Verder is gesproken over het bezorgen van vervangende stempassen, kiezerspassen en schriftelijke volmachten die op het laatste moment worden aangevraagd. Om te zorgen dat zulke stembescheiden op tijd bezorgd kunnen worden, is

¹ Art. 10, tweede lid, van de Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen.

het voor PostNL belangrijk dat er voor het 24-uurs bezorgkader wordt gekozen. We vragen daar via deze weg aandacht voor. U kunt hierover spreken met uw accountmanager van PostNL.

Kiesgerechtigheid personen 'behandeld als Nederlander'

Wonen er personen met de status 'behandeld als Nederlander' in uw gemeente? Dan worden zij meegenomen in de kiezersselectie voor de aankomende Europees Parlementsverkiezing. Dit klopt. Op basis van de Wet betreffende de positie van Molukkers (Faciliteitenwet) hebben Molukkers die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, stemrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen, maar niet voor de provinciale staten- en Tweede Kamerverkiezing. In de wet wordt niets expliciet geregeld over de kiesgerechtigheid voor de waterschaps- en Europees Parlementsverkiezing. Daarom was er onduidelijkheid over de kiesgerechtigheid van deze personen bij de waterschaps- en Europees Parlementsverkiezing. In de evaluatie van de provinciale staten- en waterschapsverkiezingen 2023 is de conclusie getrokken dat deze personen kiesrecht moeten krijgen voor deze twee verkiezingen. Daarop heeft het ministerie van BZK, in 2023, aan de leveranciers van de software voor het bepalen van de kiesgerechtigheid het verzoek gedaan deze personen op te nemen in de kiezersselectie voor deze twee verkiezingen.

Correctie in verkiezingsselecties

Het ministerie van BZK werkt, met onder andere RvIG en de Kiesraad, aan de kwaliteit van de verkiezingsselecties. Hiervoor is regelmatig afstemming met de leveranciers van de software voor het bepalen van kiesgerechtigheid. Naar aanleiding van signalen van gemeenten en leveranciers over de selectie van kiesgerechtigden voor de Europees parlementsverkiezing is gebleken dat in de voorbereidingen door het ministerie van BZK onterecht ervan is uitgegaan dat de personen die de aanduiding 08.83.10 = 089999 niet in de selectie mogen voorkomen. Personen met een dergelijke aanduiding zijn nog steeds ingezetene van de gemeente en moeten daarom een stempas krijgen. Inmiddels is dit door het ministerie van BZK gecorrigeerd richting de leveranciers en wordt dit door de leveranciers aangepast in de software. Over het moment en de wijze waarop dat gebeurt, bent of wordt u nog geïnformeerd door uw leverancier.

Publiceer uw stembureaus op WaarIsMijnStemlokaal.nl

Op www.waarismijnstemlokaal.nl kunnen gemeenten informatie over stembureaus voor iedereen beschikbaar maken. Tijdens de afgelopen verkiezingen leverde 90% van alle gemeenten de gegevens aan en is de website bijna 800.000 keer gebruikt.

Op het moment van verzenden van deze nieuwsbrief hebben al 176 gemeenten hun stembureaudata gepubliceerd! Heeft uw gemeente dat nog niet gedaan? Dan nodigen we u nogmaals uit om deze informatie aan te leveren. In de e-mail van uw team verkiezingen of uw verkiezingscontactpersoon vindt u een uitnodiging van stemlokaal@openstate.eu om uw account te activeren. In deze e-mail staan ook instructies over het publiceren van uw stembureaudata. Heeft u deze e-mail niet gekregen? Dan kunt u contact opnemen met stemlokaal@openstate.eu.

U kunt de stembureaudata ook automatisch aanleveren via een koppeling met de volgende stembureausoftwareleveranciers: Stembureau manager van Partners 4 IT, Elektor van TSA Verkiezingen en binnenkort Procura Verkiezingen. U hoeft de gegevens dan niet meer handmatig in te vullen. Details kunt u opvragen via uw leverancier.

Voor deze verkiezingen gebruikt WaarIsMijnStemlokaal.nl een nieuwe versie van de Stembureaus Open Data Standaard. Daarmee wordt op een betere manier informatie over toegankelijkheid van stembureaus uitgevraagd. Door deze informatie zo compleet mogelijk aan te leveren is het voor mensen met een beperking duidelijker waar zij het beste kunnen gaan stemmen. Door de stembureaudata van uw gemeente aan te leveren, draagt u bij aan toegankelijker verkiezingen.

Bekijk hier instructievideo's voor waarismijnstemlokaal.nl: <https://waarismijnstemlokaal.nl/over-deze-website>

Scootmobiels en stemmen

Voor sommigen is niet duidelijk of stemlokalen toegankelijk moeten zijn voor scootmobiels. Hierdoor denken sommige kiezers dat zij vanuit hun scootmobiel moeten kunnen stemmen. Dit blijkt uit het rapport Meldpunt onbeperkt stemmen van Ieder(in) over de vervroegde Tweede Kamer verkiezing in 2023 ([Meldpunt onbeperkt stemmen - Rapportage van de meldactie over toegankelijkheid van de Tweede Kamer verkiezingen 2023 \(iederin.nl\)](#)). Daarom geven wij hieronder een antwoord op de vraag of stemlokalen toegankelijk moeten zijn voor scootmobiels.

De Kieswet verplicht dat stemlokalen toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking (artikel J 4 lid 2). Daarom moet een stemlokaal toegankelijk zijn voor mensen in een rolstoel. Een stemlokaal hoeft echter niet op de maten van een scootmobiel te worden ingericht. Dit staat in de Criteria Integrale Toegankelijkheid Stemlokalen ([Criteria Integrale Toegankelijkheid Stembureaus | Brochure | Rijksoverheid.nl](#)). De reden hiervoor is dat mensen in een scootmobiel over het algemeen nog enkele stappen kunnen lopen en rolstoelen worden gebruikt door mensen die vaak niet meer kunnen lopen. Verder hebben scootmobiels veel meer ruimte nodig dan rolstoelen, bijvoorbeeld om te kunnen draaien of in een stemhokje plaats te kunnen nemen. Verplichten dat stemlokalen toegankelijk zouden zijn voor scootmobiels zou tot gevolg hebben dat er minder stemlokalen beschikbaar zouden zijn. De afstand tot een stemlokaal zou daardoor dus groter worden. Er zijn namelijk minder gebouwen die geschikt zijn of geschikt gemaakt kunnen worden voor scootmobiels.

Stembureauleden kunnen mensen in een scootmobiel wel aanbieden om een stoel in het stemhokje met het verlaagde schrijfflad te zetten. Zij kunnen de stoel dan gebruiken om op te zitten tijdens het stemmen. Stemlocaties en stemhokjes hoeven dus niet toegankelijk gemaakt te worden voor scootmobiels. Uiteraard kan wel aan mensen in een scootmobiel worden gevraagd of zij hulp nodig hebben om hun stem te kunnen uitbrengen.

Stemmen met verlopen ID-bewijs

Kiezers mogen zich bij het stemmen identificeren met een identiteitsbewijs dat op de dag van stemming maximaal 5 jaar verlopen is. Ook bij de Europees Parlementsverkiezing 2024 is dit nog mogelijk.

Deze maatregel werd mogelijk gemaakt door de Regeling aanwijzing aanvullende documenten identificatieplicht Kieswet. Omdat deze regeling op 20 januari 2024 is komen te vervallen wordt vóór de Europees Parlementsverkiezing 2024 een nieuwe regeling opgesteld, zodat dit ook bij deze verkiezing mogelijk blijft voor kiezers. Over de noodzakelijkheid van het verder verlengen van deze maatregel zal het ministerie van BZK overleg voeren met de Kiesraad, de VNG en de NVVB.

Evaluatie Tweede Kamerverkiezing 2023

De minister van BZK heeft de Tweede Kamer een brief gestuurd over de evaluatie van de Tweede Kamerverkiezing 22 november 2023. Bij deze brief zijn ook de onderliggende rapportages en onderzoeken als bijlagen meegestuurd, net als onder andere een stand van zaken van de Verkiezingsagenda 2030 en de evaluatieadviezen van de Kiesraad en de NVVB. U kunt de brief en bijlagen hier vinden: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/04/08/kamerbrief-over-evaluatie-tweede-kamerverkiezing-22-11-2023>.

Contact of aan-/afmelden voor deze nieuwsbrief

Heeft u vragen over de aankomende Europees Parlementsverkiezing? Neem dan contact op met het Informatiepunt Verkiezingen. Het informatiepunt is op werkdagen bereikbaar tussen 9.00 en 17.00 uur. Dat kan via e-mail (informatiepunt@kiesraad.nl) en telefoon (070 - 426 73 29). Het informatiepunt is een gezamenlijk initiatief van het ministerie van BZK en de Kiesraad.

Heeft u een collega voor wie deze nieuwsbrief ook interessant is? Of wilt u zich afmelden? Stuur dan een e-mail naar postbus.verkiezingen@minbzk.nl